

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quæstio 1. An tuba canerent hypocritæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

mium dari concedunt; verum Beza, alique *κατα-
κευκτος* accipi volunt. Bullingerus moderatius agit.
Merces o- Tunc vero pater celestis, qui sobrio & pio delecta-
peri da- tur affectu, in propatulo abundantissime, inquam,
tur. palam, & in ipsa die iudicii, in magno illo cætu, &
theatro totius mundi & omnium mortalium, repen-
det tibi tuam beneficentiam. Id quod ei opposuit
quod dixerat, Amen dico vobis, habent mercedem
suam. Cui autem vacat, conferat inuicem præmium
quod accipitur ab hominibus, & quod piis cultori-
bus confertur à domino. Testatur item hic locus
bono operi suum esse præmium paratum, quod qui-
dem ipsum S. Augustinus religiose appellauit gra-
tiam.]

Verum nos quoque in mercede gratiam, & ipsam
mercedem gratiæ tam dicimus: sed tamen ex debito,
non vi operis boni, sed voluntate Dei pollicentis. Is
Meritum supra omne meritum, sponte gratuita misericordia
ex gratia promittens, mercedem constituit, ut ex pacto esset de-
promisso, bita, idque faciendo, etiam meritum fecit; quod sine
bono opere. promissione nullum erat.

VERSUS 2.

*Cum ergo facis elemosynam, noli tuba
canere ante te, sicut hypocritæ
faciunt in synagogis & in vicis,
ut honorificentur ab hominibus:
Amen dico vobis, receperunt mer-
cedem suam.*

QVÆSTIO I.

An tuba canerent hypocritæ?

Tuba popu- §. 1. Indicari & reprehendi in illis inanis gloriæ stu-
li conuoca- dium existimat Chrysostomus, non quod reue-
bantur. ra tuba cecinerint, sed quod ita elemosynas darent,
ut omnibus ebuccinarent liberalitatem. Videtur au-
tem proverbio dici. Ad tubam facere, vel tuba edice-
re. Solebant tuba populum conuocare, castra moue-
re. Num. 10. 2. & seq. ita ergo hypocritas facere al i ar-
bitrantur Eu. hym. Lyræ. Strabus, Franciscus Lucas,
alii recentiores. Non enim sensus est; histriones thea-
tricos tuba conuocare populum, id non faciendum
esse illis, qui elemosynas faciunt. Per hypocritas en-
nim intelligit non comedos, aut tragædos, sed Phari-
sæos, aliosque qui superante auaritia superbia,
pauperes tuba conuocabant, prætextu liberalitatis,
sed reuera ostentatione, & gloriæ studio. Id eis in mo-
re positum fuisse, inde colligo; quod Christus eos hoc
egere dicat; quemadmodum enim in angulis platea-
rum stabant orantes, & facies exterminabant, ut vide-
rentur hominibus ieiunantes; ita hic quoque tuba can-
nunt. Nec enim vim exemplorum enumeratio habere-
ret, nisi crebro in omnium oculos incidissent. De-
inde agebant illi ista, ut viderentur, & hoc versu di-
citur *ὅτι οὐκ ὁδοῦ ὄντων*, honorificentur ab hominibus,
quod in histriones theatricos non conuenit, uerum
illi spectabant; contemtos enim se esse non ignora-
bant. Optime ista congruunt cum S. Augustini expo-
sitione, l. 2. f. 11. in monte. Noli, inquit, sic velle inno-
tescere ut hypocrita. Manifestum est autem; hypocritas, non
quod oculi prætendunt hominibus, id etiam corde gestare. Sunt
enim hypocritæ simulatores tanquam pronuntiatores persona-
rum alienarum sicut in theatricis fabulis. Non enim qui agit
partes Agamemnonis in Tragedia, verbi gratia, siue alicuius
alterius, ad historiam vel fabulam quæ agitur pertinentis, vere

*Hypocrite
Pharisæi.*

*Hypocrite
aliud agit,
aliud cogi-
tat.*

ipse est, sed simulat eum, & hypocrita dicitur. Sic in Ecclesia;
vel in omni vita humana, quisquis se vult videri, quod non
est, hypocrita est. Simulat enim iustum, & non exhibet, quia
totum fructum in laude hominum ponit quam possunt etiam
simulantes percipere, dum fallunt eos quibus videntur boni, ab
eisque laudantur. Sed tales ab inspectore cordis, Deo mercedem
non capiunt, nisi fallacia supplicium. Ab hominibus autem,
inquit, perceperunt mercedem suam.

§. 2. Pro tuba in Syro est *κάρνα* Karna, cornu seu
buccina. In Græco est *αὐτὸς ἀνέξων*, quod est tuba canere.
Nam *αὐτὸς ἀνέξων* tuba est ex ære, argentea. Verum Tuba &
omnia consideranti, non modo tuba, & buccina apud Græcos
Latinos, sed etiam *κάρνα*, & *αὐτὸς ἀνέξων* apud Græcos differant,
confunduntur. Nam quod buccinam ex cornu, tubas & con-
ex ære, vel metallo factas putant, quod Apuleius l. 3. dicitur
Tubam esse buccina significatu longinquiorem re-
ferre, nescio an omnibus probetur. Veg. l. 3. c. 5. Tuba,
quæ directæ est appellatur: Buccina quæ in semetipsam ære cir-
culo reflectitur. Et l. Metamorph. Buccina sumitur, quæ
Littora voce replet, sub viroque iacentia Phæbo.

Verum clarissime confundit S. donius in Narbone.

Tandem murmure buccina strepitus,
Suspensas tubicen vocans quadrigas,
Effudit celeres in arua currus.

Tubam quoque æneam fuisse dubium non est, apud
Poetam enim

Tuba commissos medio canit aggeres ludos.

Ex more Romano loquitur. Aneatores fuisse constar
ex Ep. 84. Seneca. Caneat aeneatoribus cinctæ est. Sic
& *κάρνα* Græci usurpant, & latini cornua. Ouid. *Helena*

Non tuba directæ, non aris cornua flexi. Non nego
distingui, imo iungi aliquando. Tacit. l. 2. occidere
cornua, tubasque. & Athen. lib. 4. *Τυμπὴν δὲ ἐστὶν
ἐνερμα κερὰ τε καὶ αὐτὸς ἀνέξων*. Tyrrenorum inuentum
est, cornua, tubasque. Ita inter se quoque confecti sunt
Hebræi *שופרות* Schopharoth, quæ erant è cornu.
Ios. 6. & *שופרות*, quæ erant è metallo, Num. 10. 2.
at *שופרות* Græci frequentissime vertunt *αὐτὸς ἀνέξων*, Ex-
xod. 19. 16. Levitic. 25. 9. Psalm. 46. 5. & 150. 3. mul-
tisq; aliis locis. Sæpe etiam *κέρων*, at vero *κάρνα*
non memini vsipiam aliter, quam *αὐτὸς ἀνέξων* verti à se-
ptuaginta. Chald. etiam retinet idem vocabulum,
qui tamen Daniel. 4. ubi textus est antiquus Chal-
dæi idiomatis in edicto regis Tubam semper vocat
κάρνα Karna, cornu: æneas tubas nihilominus fuisse
puto.

§. 3. Ne hic quidem locus sugillatione sectatorum
caruit. Bullingerus ita calumniatur. [Non abli-
mili figura hodie quoque dicimus ebuccinare laudes, & calu-
pro eo quod est large prædicare, & amplissime efferre Bulling-
alicuius laudes. Inuenit & sacerdotum auaritia, & ri-
populi stulta arrogantia modum etiam nostro sæculo,
quo liberalitas palam celebraretur in Ecclesia. Nam
si quis strenue rapuisset, fraudasset, atque oppressisset
innocuos, is demum benigne, ac liberaliter donabat
Ecclesiæ amplissimas aedes, fundos vberes, ac magna
auri & argenti talenta.]

Respondemus; ad donationes Ecclesiarum non
posse admitti rapinas, aut furti; omnia enim antiquis
dominis, aut hæreditibus esse restituenda. Eorum ve-
ro liberalitatem, qui vel s. holis, vel Ecclesiis insti-
tuendis, vel xenodochiis aliendis opes impenderunt, siepe
inuide deprimere, nec esse ingenuum, nec hominis
grati. Quamuis enim illi ista non donarint, ut lauda-
rentur, virtutem tamen laudare alienam magnæ vir-
tutis est, optimique exempli. Nam & in aliorum bo-
na vita laudatur is, cuius ille templum est, & laudan-
tibus utilis est alienæ virtutis admiratio. Non enim peri-
Dominus prohibuit, ne recte fiat eorum hominibus, laudanda
sed ne ob id recte fiat, ut videamur ab iis.

Laus

ris ab hominibus. Neq; hic, inquit Augustinus, videri ab hominibus nefas est, sed ideo hoc agere, ut videaris ab hominibus.

Nec aliò pertinet Domini præceptum, cum iubeat intrare in cubiculum, *ταμιειον*, conclauē; quod non modo cubiculum cordis est, sed etiam locus conclusus, & solus. Non enim omnes orationes extra cubiculum improbat, sed omnes eas quæ sunt ex ambitione, & vana gloria.

S. 2. Erigi templa, domosq; ad orationes publicas Anabaptistæ, & olim Waldenses noluerunt. Imo apud Bellarm. 3. de cultu sanctorum c. 4. alii quoque hæretici, quos inter Marloratus, obiciunt: Templum non vidui ea. In eo pleriq; conueniebant olim, non esse melius vno in loco quam alio orare: imo locum occultum esse præferendum.

Verum multis ibidem probat Bellarminus recte eos facere, qui publice in templo orant, & id usurpant etiam nostras Calvinistae eum alicui praesertim facinoris in Catholicos concepti, rebellionis, aut prodicionis a Deo successum postulanti. Quibus ne mea responsione molestus sum, malo eos suum audire Prophetam, tum solum aliquando, tum contra tuos loquitur, veracem. Is est Daniel Thossanus, qui haec verba recte saneque interpretatur. [Quod autem *“Haretici & Calvinistae inquit, reprehendo errore praecipit, ut orantur, ut suis resistant conclauis suum, & oculo offio orent, non habet hunc sensum, ac si publicae preces in conueniunt Ecclesiae prohiberentur, quae potius laudantur Matc. 18. & vilitate suae unti in veteri, & N. T. vide 1. Reg. 8. Psal. 26. Actor. 6. & c. 3. Et recte scribit Cyprianus, nos & in abscondito & publico orare, ut sciamus, Deum ubique praesentem esse. Et habent publicae preces triplicem vsum, 1. fouent communionem sanctorum. 2. Accunt nos & seruientes reddunt in orando. 3. Cedunt ad Dei gloriam, cum a multis vno quasi ore inuocatur, & quodammodo magis vrgetur ad nobis benefaciendum. Nec sunt preces alligatae ad cubicula aut certa loca, Ioh. 4. Sed praecipit hic Christus fugam ostentationis, & sinceritatem orationis. Nam is sincerè orat, qui ad Dei gloriam tantum respiciens vbique orat, offitio clauso orat, quod in primis ambitioni & vanitati claudi debet. Interim habent preces privatae & in secessum suum vsum, ut scilicet liberius, & sine auocamento, gemitis nostros, & nostra soliloquia coram Domino effundamus.]*

Hoc ergo sibi responsum habeant à suo, qui omnia orthodoxorum calumniantur, & Sophismatis depurant.

Stantes, an genu flexi orarint in plateis Pharisei, Pharisei
disputant Maldonatus, Vincentius, Franciscus Lucas, stantes ora-
alii. Vtrique probabiles causas habent. Mihi sterisse bant,
videntur.

An oratio esse possit meritoria?

§. 1. **C**alvini est ratiocinatio, qua probare conatur, ubiqueque merces vocatur, accipi improprie pro munere gratuito. Quam dicit Christus mercedem reddi precibus nostris, satis declarat, quicquid mercedis An in meritum mittit passim Scriptura, non tanquam debitum solui, sed de acione sit gratuitum esse. Et Calvini Parafyllogismus vchemerumz ius Pareus asserit in Rom. 2. dubio. 8. ac vt maxime in elemosyna, & ieiunio aliqua esset meriti species: tamen in precatione absq; absurditate fingi nulla ratioe potest. Cum enim precamur mendicamus a Deo. Quid vero absurdum, quam in mendicatione meritorium: Ex verbo igitur & doctores reddat, meritorium stabiliri non potest. Eadem alii chorda obe rant, sed plane ad veritatis harmonia aberrant. Hoc enim loco Dominus ait, fore, vt orante m

K 4

in ab-

*Te autem faciente eleemosynam, ne-
sciat sinistra tua quid faciat de-
xtera tua.*

4. *Vt sit eleemosyna tua in abscondito: & Pater tuus qui videt in abscondito, reddet tibi.*

Quomodo nesciet sinistra, quid fecerit
dextera?

Dextra et
sinistra
re expo-
nuntur.
Oculis
me
hanc
fac-
ciendum.
§. 1. **V**ariæ expositiones ab interpretibus adferuntur. 1. Dextra est recta ratio; sinistra autem vitiosa affectibus. 2. Dextra est per gratiam agens voluntas; Sinistra inferior appetitus. 3. Dextra, Christianus; Sinistra, Gentilis. 4. Dextra, ipse quic leemosynas largitur; Sinistra, vxor, domestici. Porro hæc exquirere nihil est necesse. Christi sententia ex textu perspicua est: Non modo non esse tuba canendum, vt samam liberalitatis conciliet; sed ita omnia occulte administranda, vt nemo, ne intus quidem, non etiam socia manus norit, quod altera dederit, ita vt non alios modo, sed te ipse quoque celes: Eo modo loqui aliquando homines solent: si chlamidem meam scire mihi constaret; exurerem. Tantum ergo secretum in eleemosynis requirit Dominus, ne villo modo fructum laus humana decerpas; quam contemnere, non est facile. Itaq; Augustinus sinistram putat esse appetitionem laudis, quæ misceri non debet dextera; hoc est recte intentioni. Hyperbole igitur est, & Metaphora, quæ manibus tribuitur intellectus actionum, & studium se mutuo sua facta celandi.

Et cum oratis, non eritis sicut hypocrite, qui amant in Synagogis & in angulis platearum stantes orare, ut videantur ab hominibus: amen dico vobis receperunt mercedem suam.

Liceatne orare in publico?

dicitur
 tribuere
 mercedem
 pudentem

 §. 1. Mirum videri posset, quosdam rem ipsam
 tollere, cum ab usum quem hominum vi-
 tia addunt, Christus reprehendat: itaque non est
 vetitum in publico, in Synagoga, in templo, in campo,
 in plateis orare nisi, vt videaris ab hominibus, vt ne
 malum est dare elemosinam publice nisi, vt videas